

Oponentský posudek k diplomové práci
Barbory Dřimalové
„Žena jako subjekt práva ve starověkém Římě“

FPR ZČU v Plzni, Katedra právních dějin

Diplomantka se ve své práci pokusila o právní pohled na ženu žijící ve společnosti starověkého Říma. Práce je rozdělena do čtyř kapitol, z nichž první popisuje průběh života římské ženy, druhá kapitola se zabývá právním postavením jedince a zvláště ženy ve struktuře římské rodiny, třetí kapitola se věnuje manželství a s ním spojeným dalším institutům a čtvrtá část analyzuje postavení ženy v dědickém právu. Práce je zakončena anglickým shrnutím a bohatou bibliografií, rozdělenou na literaturu českou, na zahraniční a na elektronické zdroje. Diplomantka pracovala částečně rovněž s originálními latinskými prameny.

V části nazvané Život žen ve starověkém Římě diplomantka uvádí do celé problematiky. Je zde vylíčen život Římanů od narození až po smrt, včetně popisu některých zvyklostí a právních předpisů, jimiž byly doprovázeny klíčové okamžiky v životě Římana a Římanky. Již v tomto kontextu je poukazováno na rozdíl mezi pohlavími, protože dívkám, které zůstávaly až do sňatku v otcovské rodině, kvalitní vzdělání mohlo být poskytováno pouze v zámožnějších rodinách. Připomíná se konkrétní případ manželky senátora, která samostatně vystupovala před soudem a byla za to silně kritizována. Je tedy zřejmé, že takovéto jednání nebylo sice právem zapovězené, ale společensky bylo jen obtížně akceptovatelné. Popisují se obřady, spojené s uzavíráním sňatku, ale i rozšíření rozvodů a různé teorie vztahující se právě k důvodům rozšíření rozvodů v určité fázi římských dějin.

V části s názvem Právní postavení osob v římském právu jsou popsány tři možné osobní stavy jedince v římské společnosti a dvě možná postavení v rodině osob *sui iuris* a *alieni iuris*. Dále je podrobně rozebráno právní i faktické postavení ženy, nacházející se v moci otcovské a v moci manželské a ženy podřízené do moci poručenské.

Nejobsáhlejší část celé práce se zaměřuje na postavení žen v právu rodinném, s přihlédnutím k agnátskému a kognátskému příbuzenství. Stručně jsou naznačeny rozdíly v postavení žen provdaných *cum manu* nebo *sine manu*, právní podmínky vyžadované pro uzavření manželství a uskutečnění zasnub, a majetkové vztahy existující mezi manželi (věno, manželský dar, vyživovací povinnost). Manželství ovšem nebylo jedinou formou povoleného či trpěného soužití muže a ženy, jak diplomantka správně uvádí. Existoval zde rovněž konkubinát a *kontubernium*, zatímco soužití žen vyššího postavení s propuštěnci (i vlastními) nebylo tolerováno, a styky svobodných žen s cizími otroky pro ně mohly mít dokonce fatální následek ztráty vlastní svobody a upadnutí do otroctví.

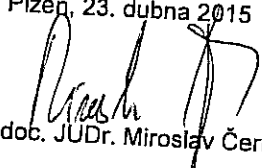
V části nazvané Postavení žen v právu dědickém se diplomantka zabývá jak způsobilostí ženy být zůstavitelem, tak i dědicem v rámci intestátní a testamentární posloupnosti. Pozornost věnuje zákonu *Lex Voconia*, který označuje za výrazně antifeministický.

V závěru práce je zmíněn vliv křesťanství na rodinu a možnost komparace studované problematiky s aktuálními právními předpisy. Bylo by bezpochyby užitečné práci alespoň v krátkosti

rozšířit i tímto směrem. Nebyla také využita možnost práce s dalším dobře přístupným přímým pramenem, existujícím v českém překladu, kterým je Suetoniův spis Životopisy dvanácti císařů, v němž o významných ženách je dosti zmínek, které mohly posloužit k doplnění studované problematiky. Rovněž byla opomenuta významná publikace Římské imperium, jeho vznik a rozklad (Dějiny lidstva od pravěku k dnešku, díl druhý). Zmínění měli být v úvodu rovněž Etruskové a pozice žen v jejich společnosti, která měla zřejmě i na raný Řím značný vliv.

Celkově však práci hodnotím pozitivně, nemám k ní žádné výhrady a doporučuji ji k obhajobě.

Pizeň, 23. dubna 2015

doc. JUDr. Miroslav Černý, Ph.D., J.U.D.